

ПРОБЛЕМА «НАУКОМЕТРІЯ ТА УКРАЇНСЬКІ ГУМАНІТАРІЇ»: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ (БІБЛІОТЕКА ВНТУ НА ДОПОМОГУ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто питання наукометрії в українській гуманітаристиці. Пропонуються авторитетні джерела пошуку інформації. Висвітлюється питання публікації гуманітаріїв у виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science та Scopus.

Ключові слова: наукометрія, наукометричні показники, гуманітарні галузі наук, наукометричні ресурси, індекс наукового цитування, наукометричні бази даних, Web of Science, Scopus .

Abstract

The question of scientometry in Ukrainian humanities is considered. Authoritative sources of information search are offered. The issue of humanitarian publications in publications included in international scientometric databases is covered Web of Science and Scopus.

Keywords: scientometrics, scientometric indicators, humanities, scientometric resources, index of scientific citation, scientometric databases, Web of Science, Scopus.

Вступ

Наукова сфера III-го тисячоліття зазнає бурхливих і масштабних змін. Завдяки новим інформаційним технологіям вчені з різних континентів працюють у єдиному науковому просторі, ніби в одній лабораторії. Актуальною стає оцінка якості досліджень, котра дозволяє визначити шляхи подальшого розвитку науки, її внесок у розвиток технологій та зробити відповідні інвестиції [1]. Широка міжнародна дискусія стосовно методик оцінювання ефективності сучасної наукової діяльності свідчить як про актуальність цього питання сьогодні, так і про необхідність відмовитися від пошуку універсальної методики такого оцінювання. Наявний досвід у цій справі вказує на користь тих чи інших методик в одних випадках і невиправданість їх використання в інших [2].

Метою роботи є висвітлення проблем та перспектив українських гуманітаріїв у єдиному науковому просторі.

Основна частина

З 2012 року МОН України запровадило жорстку кількісну систему вимог до захисту дисертацій: обов'язкову монографію для кандидата у доктори наук та 20 статей, що мали бути опубліковані в часописах, які входили до визначеного МОН переліку (наказ №1112 від 17 жовтня 2012 року; втратив чинність від 23.09.2019 року).

Комерціалізація науки захопила цілі напрямки гуманітаристики.

Члени Наукового комітету, що був створений відповідно до ухваленого вже в 2015 році Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність» почали вдосконалювати наказ №1112, пристосовувати його під більшість, яку становили фізики, але не зауважили, що запропоновані ними критерії оцінки не враховують специфіки соціогуманітарних наук.

Цільова аудиторія вченого-природничника – світовий майданчик. Натомість для гуманітарія в усьому світі експертне середовище, здатне фахово оцінити його дослідження, пов'язане з об'єктом дослідження. Умовно, історик, що спеціалізується на історії Іспанії 20 ст., переважно своєю аудиторією матиме іспаномовне середовище, а літературознавець, який займається польською літературою – середовище полоністів.

По-перше: часописів гуманітарного профілю в наукометричних базах Scopus та Web of Science менше від природничих. По-друге: вони не покривають усього спектру науки.

Саме монографія, а не статті, що стосуються переважно часткових проблем, зазвичай засвідчує наукову зрілість автора. Так, монографія, видана в Україні, отримала у підсумку 6 балів, натомість стаття в часописі, що входить до відповідних наукометричних баз, тягне на 10. От тільки якою лінійкою і в скільки балів виміряти монографію з гуманітаристики, яка дорівнює не одній статті, а й інколи добрим двом десяткам? Адже монографія для гуманітарія є квінтесенцією його багаторічної праці [3].

Для оцінювання результативності наукової діяльності важливе місце відводиться наукометрії.

Це галузь наукознавства, що займається статистичним дослідженням структури і динаміки потоків інформації, зокрема кількістю наукових статей, опублікованих у певний період часу, цитування тощо. Наукометрію часто застосовують як абсолютну основу оцінки виконання і фінансування різноманітних наукових одиниць. Термін «наукометрія» був уведений у 1969 році В. В. Налімовим у монографії «Наукометрія: Вивчення науки як інформаційного процесу», виданій разом із З. М. Мильченком [4].

Існувало декілька причин появи наукометрії.

Перша – у XX столітті число науковців надзвичайно зросло. Коли спільнота ширша – потрібні додаткові формалізовані критерії. Водночас у XX столітті надзвичайно зросло фінансування науки. Це була друга причина для розвитку наукометрії. Третя причина – поява Інтернету.

Наукометрія спершу народилася в галузі природничих наук. Але за останні роки обидві провідні світові наукометричні бази Scopus і Web of Science, на які орієнтуються уряди фактично всіх держав, які фінансують науку, здійснюють активну політику щодо гуманітаристики (Arts and Humanities). Бази навіть змінили певні свої провідні принципи. Якщо у випадку Web of Science спершу йшлося про жорстку англомовність (у Scopus це не було прямо декларовано, але фактично малося на увазі), то зараз толеруються журнали національними мовами, вимогою лише є англомовний Abstract. І успіхи тут достатньо великі, – число гуманітарних видань з різних країн в обох базах постійно зростає [5].

В основному завдання наукометрії вирішуються спеціалізованими інститутами, які створюють наукометричні бази даних для дослідження публікаційної активності та цитованості авторів наукових праць.

Наукометричні бази можуть бути:

- реферативні або повнотекстові;
- мультидисциплінарні або спеціалізовані;
- за передплатою або безкоштовні;
- міжнародні або регіональні.

Наукометрична база даних – це також пошукова система, яка формує статистику, що характеризує стан і динаміку показників актуальності, активності та індексів впливу діяльності окремих вчених і дослідницьких організацій.

Сьогодні існує велика кількість міжнародних систем цитування: Web of Science, Scopus, Google Scholar, РІНЦ, Index Copernicus, Astrophysics, PubMed, MathSciNet, Chemical Abstracts, Agris, GeoRef, Україніка наукова. Найавторитетнішими з них, індекси яких визнаються в усьому світі, є Web of Science і Scopus. Це реферативні, мультидисциплінарні, за передплатою, міжнародні наукометричні бази.

Бази відрізняються глибиною і шириною архіву, принципом відбору (основне – наявність процедури виключення журналу), індексацією журналів (повна або вибіркова індексація окремих статей).

Web of Science складається з понад 33 000 журналів і понад 4500 сайтів. Стовідсотково індексуються автори, місце виконання роботи, цитування. Глибина архіву досягає 1900 року.

Платформа складається з кількох баз даних. У головній – Web of Science Core Collection (WoS CC) існують кілька індексів:

- **Science Citation Index Expanded** (природничі та технічні науки). Охоплює 8 300 головних журналів зі 150 наукових дисциплін.
- **Social Sciences Citation Index** (суспільні науки). Охоплює 3200 журналів і містить 8.5 млн записів.
- **Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)**, мистецтво та гуманітарні науки).

Охоплює 1843 наукових видання і містить понад 4.5 млн записів (станом на березень 2020 року). Головна особливість A&HCI – перелік доступних доповнень (музичні записи, зображення, фільми, відеоролики, поезія і проза). Глибина архіву до 1975 року. У складі 28 категорій досліджень, зокрема мистецтво, культурологічні дослідження, історія, історія та філософія науки, гуманітарні науки, мова та мовознавство, філософія, релігієзнавство, література, літературні огляди тощо).

- **Emerging Sources Citation Index** (індекс цитування нових джерел, «Інкубатор – видання в випробувальним терміном»).

Охоплює понад 6500 рецензованих журналів, в яких більше 30% публікацій належать до гуманітарних дисциплін. Цей індекс можна назвати «тимчасовим притулком» журналів та іншого матеріалу, оскільки його елементи знаходяться на етапі авторизації. Глибина архіву до 2005 року.

- Conference Proceedings Citation Index- Science (1990 – по теперішній час).
- **Conference Proceedings Citation Index- Social Science & Humanities** (1990 – по теперішній час).
- Book Citation Index– Science (2005 – по теперішній час).
- **Book Citation Index– Social Sciences & Humanities** (2005 – по теперішній час).

База WoS містить інформацію про окрему публікацію, інформацію про матеріали, на які посилається автор цієї статті, інформацію про матеріали, які цитують цю статтю. Саме інформація в пристатейному переліку літератури і дає багато можливостей гуманітаріям для аналізу літератури.

Саме у чотирьох індексах (Arts & Humanities Citation Index, Conference Proceedings Citation Index- Social Science & Humanities, Book Citation Index– Social Sciences & Humanities, Emerging Sources Citation Index) міститься та інформація, яка може буди корисна гуманітаріям.

Основу індексованих ресурсів Web of Science становлять наукові статті з природничих, технічних та суспільних наук, на відміну від журналів гуманітарної спрямованості, яких в базі значно менше. Мале число видань аж ніяк не говорить про недосконалість індексу в цілому. У зв'язку з цим, вчені, що спеціалізуються на гуманітарних науках частіше вибирають видання для публікацій своїх статей саме зі Scopus.

Список категорій, які охоплює Arts and Humanities Citation Index: археологія, архітектура, мистецтво, вивчення Азії, класика, культурологія, танці, фільми-радіо-телебачення, фольклор, історія, історія та філософія науки, гуманітарні науки (мультидисциплінарні), мови і лінгвістика, літературний огляд, національна література різних країн, середньовічне і ренесансне дослідження, музика, філософія, поезія, релігієзнавство, театр.

Scopus – одна з найбільших наукометричних баз даних, яка налічує в собі понад 27 мільйонів статей і 51 000 наукових видань. Її ресурси дозволяють зручно і оперативно відстежувати цитованість досліджень, опублікованих в наукових журналах.

Scopus з'явилася пізніше ніж WoS, але на сьогодні налічує на третину більше матеріалу, ніж WoS. Причиною цього стало використання більш широкої кількості джерел публікацій з усього світу, на відміну від Web of Science. Scopus набагато легший у використанні, як для того, щоб розмістити свою наукову статтю в журналі, так і для того, щоб знайти необхідну інформацію серед величезної кількості матеріалу цієї платформи [6]. База налічує 51 категорію з суспільних та гуманітарних наук.

У базі Scopus знаходяться десятки тисяч наукових журналів. Це величезна кількість, і без спеціальних фільтрів швидко розібратися і знайти потрібне видання нереально. Що це за фільтри? Перший – **Subject Area** (галузь науки). Усередині кожної галузі знаходиться другий фільтр **Subject Category** (категорія). Наприклад:

- Мистецтво і гуманітарні науки (14, зокрема археологія (мистецтво та гуманітарні науки), мистецтво та гуманітарні науки (інше), загальні мистецтвознавчі та гуманітарні науки, історія, історія та філософія науки, мова та мовознавство, література та літературна теорія, філософія, релігієзнавство тощо).
- Суспільні науки (21, зокрема археологія, культурологічні дослідження, лінгвістика і мова, політична наука і міжнародні відносини, державне управління, соціологія і політична наука тощо).

Проблема в тому, що в Scopus немає опції вибору регіону або країни. Це можна зробити за допомогою спеціального пошукового порталу SJR: **Scientific Journal Rankings** (рейтинг наукових журналів). Є можливість нормально відфільтрувати журнали таким чином, щоб швидко знайти потрібний.

Наукометричний апарат вищезгаданих інформаційних баз забезпечує відстеження основних показників. Наукометричні показники застосовуються для оцінювання наукової діяльності з використанням як якісних, так і кількісних показників.

В основі якісних показників лежать висновки експертів.

Кількісні оцінки.

Індекс цитування (Science Citation index – SCI) являє собою кількість посилань на публікації вченого у реферованих наукових періодичних виданнях і може з певною мірою достовірності висвітлювати «значущість» праць окремого вченого і результативність та ефективність діяльності науково-освітньої організації в цілому, де наявні вчені з високим індексом цитування.

Український індекс наукового цитування – це система наукометричного моніторингу суб'єктів наукової діяльності України. Сайт дозволяє переглянути показники публікаційної активності як окремих вчених, так і цілих наукових установ України, дізнатися показники цитованості їх робіт та ключові наукометричні показники, ролі і місця окремих учених та установ у розвитку національних наукових шкіл. Інформація про публікації й показники їх цитованості отримуються сайтом із зовнішніх наукометричних джерел (ORCID, WoS, Scopus тощо).

В Україні презентували свій «Відкритий індекс цитування». Такий індекс нашим гуманітаріям потрібен, адже іноземні аналоги «не дуже враховують гуманітарну сферу».

Open Ukrainian Citation Index (OUCI) – це пошукова система та база даних наукових цитувань, які надходять від усіх видань, що підтримують Initiative for Open Citations. Зараз ініціативу підтримує більшість провідних наукових видавців світу.

Від інших подібних сервісів OUCI відрізняється тим, що він є повністю некомерційним, тобто доступ до нього безкоштовний та відкритий для всіх. Водночас наповнення бази відбувається за прозорими принципами і вона має зрозумілий механізм захисту від маніпуляцій з цитуваннями. OUCI пропонує фільтри, які дозволяють проводити пошук документів лише серед видань, що представлені в базах Scopus, WoS CC, переліку наукових фахових видань України (категорії А та Б), що допоможе користувачам з пошуком якісних наукових документів. Станом на 13 березня 2020 року у базі 112 млн публікацій з усього світу, зокрема 222956 публікацій у вітчизняних виданнях, зокрема зібрані метадані від 1421 українського видання з різних наукових дисциплін від 360 видавців [7].

Це також інструмент для аналізу наукових видань та робіт, для збору даних про цитування «соціогуманітаріїв». Створення OUCI мотивує українські видання якісно представляти публікації у глобальній системі наукової комунікації.

Дані OUCI, його пошукова система і база даних наукових цитувань інтегровані з вмістом відкритої бази даних Unpaywall. Вона включає інформацію про понад 25,5 млн легальних безкоштовних наукових публікацій. Тепер користувачі OUCI можуть швидко знайти відкриті наукові публікації, скориставшись пошуковим фільтром «Відкритий доступ». Така інтеграція дозволить тисячам дослідників з усього світу витратити менше часу та зусиль на пошук повних текстів наукових робіт [8].

Індекс Гірша (Хірша) (h-індекс) – наукометричний показник, запропонований у 2005 році американським фізиком Хорхе Хіршем з університету Сан-Дієго, Каліфорнія. Це кількісна характеристика продуктивності вченого, заснована на кількості його публікацій і кількості цитувань цих публікацій.

Вчений має індекс h, якщо h з його N статей цитуються як мінімум h разів кожна, в той час як решта (N – h) статей цитуються не більше, ніж h разів кожна. Може розрахувати для: вченого, групи вчених, журналу, наукової установи, країни, для всього, що має статті та цитування.

Індекс Хірша може обчислюватися з використанням як безкоштовних загальнодоступних наукометричних баз даних в Інтернеті (наприклад, Google Scholar), так і баз даних з платної підпискою (наприклад, Scopus або WoS), але платні бази даних часто теж приводять h-індекс вчених у вільному доступі. Слід зазначити, що індекс Хірша, підрахований для однієї й тієї ж людини з використанням різних баз даних, буде різний – як і інші наукометричні характеристики, він залежить від області охоплення обраної бази даних. Індекс Хірша може вираховуватися з урахуванням і без урахування самоцитування; передбачається, що відкидання посилань авторів на власні статті дає більш об'єктивні результати. Наприклад, у рейтингу вчених України за індексом Хірша виконується підрахунок по базі даних Scopus з відкиданням самоцитування всіх авторів.

Індекс добре працює лише при порівнянні вчених, що працюють в одній галузі досліджень, оскільки традиції, пов'язані з цитуванням, відрізняються в різних галузях науки. Не можуть

гуманитарії змагатися своїм h-індексом з фізиками, як фізики не можуть змагатися з біологами, бо індекси Гірша біологів, як відомо, значно вищі. Якщо застосовувати механізми наукометрії, то при цьому гуманитарії мають змагатися лишень з гуманитаріями – і не більше того.

В кожній базі даних різні індекси Гірша тому, що глибина і ширина баз різні.

Імпакт-фактор наукового журналу – коефіцієнт співвідношення цитування наукових журналів. Це чисельний показник важливості наукового журналу, або індекс впливовості наукового видання, який щорічно розраховується на основі аналізу показників їхньої цитованості у WoS Інститутом наукової інформації (Institute for Scientific Information, ISI) і публікуються у вигляді звітів **Journal Citation Reports (JCR)**.

Показує, скільки разів у середньому цитується кожна опублікована в журналі стаття протягом двох наступних років після виходу.

Імпакт-фактор для гуманітарного індексу WoS CC не розраховується, але у деяких гуманітарних спеціальностей може бути такий показник, тому що видання одночасно індексується у двох або трьох індексах.

У JCR немає інформації по гуманітарним виданням, але ті, які є на стику наук, які одночасно відносяться до гуманітарних та суспільних наук можуть мати імпакт-фактор.

Галузі досліджень, предметом яких є людина як суспільна істота та все нею створене: мова, література, музика, філософія, виконавські види мистецтва, релігія й образотворче мистецтво.

Суміжні дисципліни, що іноді зараховують до гуманітарних наук: археологія, краєзнавство, культурологія й історія. Ці галузі наук частіше розцінюються як соціальні науки.

Основне, що цитують гуманитарії, – першоджерела. Це, як правило, твори мистецтва, або архівні документи, або предмети мистецтва. Це не та література, яка є в наукових публікаціях. Тому посилання та той чи інший журнал не є визначним критерієм якості гуманітарного видання. Враховуючи тип джерела, роки публікації і традиції цитування гуманітарних видань імпакт-фактор не був би показником впливовості журналу.

У Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (ВВР, 2016, № 3, ст. 25) вказано, що мірою наукової діяльності є і наукові публікації, і монографії, і наукові відкриття. Не завжди результатом праці гуманітарія є наукова публікація, досить часто це монографія. Це враховано у нормативних документах.

Де публікуватися гуманітаріям? Існує багато сервісів від престижних видавництв, які надають допомогу з підбору журналів. Це журнали конкретного видавничого дому. Тому краще вибрати видання природним шляхом: читати, аналізувати, писати.

Обрати видання можна за категорією Journal Citation Reports з 254 категорій (станом на 11 жовтня 2019 року):

- історія (95 видань);
- історія і філософія (107 видань);
- історія суспільних наук (34 видання);
- культурологічні дослідження (41 видання);
- лінгвістика (184 видання);
- політологія (176 видань);
- соціологія (148 видань).

Станом на вересень 2019 року в Emerging Sources Citation Index WoS CC нараховується 64 українських видань, зокрема є видання гуманітарного профілю. Знайти їх можна за допомогою сервісу **Master Journal List** – це безкоштовний інструмент, який дозволяє користувачам шукати всі назви журналів Web of Science. Користувачі можуть бачити, до якого індексу входить журнал, шукати за ключовим словом, заголовком, ISSN або темою, а також переглядати всі журнали за індексом.

Імпакт-фактор розраховується у найбільш авторитетних міжнародних системах цитування (WoS, Scopus, РІНЦ та інших). У Scopus – це CiteScore. Показує, скільки разів у середньому цитується кожна опублікована в журналі стаття протягом трьох наступних років після виходу. CiteScore враховує посилання з будь-яких джерел, включених в Scopus (з монографій, матеріалів конференцій).

Поряд із дворічним і трирічним, розраховується останнім часом за подібною методикою п'ятирічний імпакт-фактор. Більше підходить для видань, у яких довше накопичується цитування, зокрема історичних журналів.

Індекс оперативності (immediacy index) – показник, що показує, наскільки швидко стають відомі в науковому світі статті, опубліковані в журналі. Наприклад, індекс оперативності 2018 року обчислюється як відношення числа отриманих журналом в 2018 році посилань на статті, опубліковані в ньому у 2018 році, до сумарного числа статей, що вийшли в журналі у 2018 році. Більше підходить для видань, у яких швидко старіє інформація.

Імпакт-фактор та його варіації дозволяє за формальними ознаками порівняти різні журнали і дослідницькі групи.

Квартиль (з латинської – чверть) – ранг наукового журналу, що залежить від його цитування в рамках певної категорії. Виділяють чотири квартали: найвищий – Q1, найнижчий – Q4. Як розраховується квартиль? В рамках однієї предметної області по імпаکت-фактору будується рейтинг. Перші 25 відсотків – Q1, останні – Q4. Порівняти журнали різних дисциплін можна тільки по квартилію.

Існує три види бізнес-моделі журналів:

- традиційна модель (автору безкоштовно, платять читачі (бібліотеки));
- модель Відкритого доступу (платять автори, найчастіше з грантів, які отримують на дослідження, читачам безкоштовно);
- гібридна модель (автори вирішують, як буде розповсюджуватися стаття, якщо традиційна модель – безкоштовно; якщо відкритий доступ – оплачують).

Гібридну модель практикують журнали традиційної моделі.

Автор повинен бути впевнений, що журнал не наживається, не є «хижаком». Тобто автор точно повинен знати, куди він подає свою статтю, щоб праця його не пропала даром. Перша ознака несумлінного журналу – це оплата ще до рецензування. Мотивація: наявність рецензування є гарантією публікації. Хороший журнал до рецензування грошей не візьме або представить рахунок на невелику суму як гарантію серйозності намірів автора опублікувати статтю.

Якщо у гуманітаріїв немає цитованості у наукометричних базах даних, це не значить, що вони поза наукометрією.

В Україні з'являться видання WoS, Scopus для гуманітаріїв лише тоді, як тільки журнали будуть високого рівня і подадуть заявку на включення до баз. Журнали мають відповідати критеріям:

- наявність рецензування; міжнародний склад редколегії;
- наявність анотації англійською мовою та інших необхідних даних для аналізу цитування (назви статті, прізвища авторів латиницею, афіляції, ключових слів);
- регулярний вихід видання;
- наявність References зі смисловим англійським перекладом назви статей і транслітерацією латиницею решти;
- заява про дотримання етичних норм [9].

Актуальний список журналів України у WoS та Scopus пропонується на сайті Open Science in Ukraine станом на 16.03.2020. Всього 123 видання, серед яких 27 видань зі суспільних наук, умовно розділених, зокрема з філософії (1 видання), з мистецтва та гуманітарних наук (2 видання), з історії (1 видання), з історії, культурології (4 видання), з соціології та політології (1 видання). Більшість журналів індексуються у Emerging Sources Citation Index WoS CC. У таблиці вказується останній актуальний діапазон календарних років, протягом яких Scopus та WoS приймали та індексували журнальні матеріали. У деяких існують проблеми з індексацією, хоча офіційного виключення з баз ще не відбулося.

Висновки

Є певні сфери науки, які ніколи не будуть добре інтегровані в Scopus і Web of Science. На відміну від науковців технічних та природничих галузей, які працюють на всю світову спільноту, цільова аудиторія для гуманітаріїв часто пов'язана з тією національною спільнотою, з якою пов'язаний предмет дослідження. Гуманітарії залежать і від мови, і від контексту. Тому коло гуманітарія вужче, а відтак він не матиме таких показників цитувань, як фізики. Але в останні роки провідні світові наукометричні бази Scopus і Web of Science, на які орієнтуються уряди фактично всіх держав, які фінансують науку, здійснюють активну політику в бік гуманітаристики (Arts and Humanities). Бази змінили свої засадничі принципи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ібатуллін І. І. Наукометрія як засіб інтеграції української науки у світовий інформаційний простір [Текст] / І. І. Ібатуллін, А. В. Шостак // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Техніка та енергетика АПК. — 2015. — № 226. — С. 30–45.
2. Горовий В. М. Критерії якості наукових досліджень у контексті забезпечення національних інтересів [Текст] / В. М. Горовий // Вісник Національної академії наук України. — 2015. — № 6. — С. 74–80.
3. Старченко Н. «Код зламано», або як посварилися фізики і лірики. Дані Scopus та Web of Science можна успішно використовувати для оцінювання роботи учених у природничих та науках про життя, однак не в соціальних та гуманітарних науках [Текст] / Н. Старченко // Світ. — 2018. — червень (№ 23–24). — С. 1, 2–3.
4. Шубенкова Т. Наукометричні засади національної безпеки України [Електронний ресурс] / Т. Шубенкова // Глобальна організація союзницького лідерства GOAL : веб-сайт. — [2015]. — Режим доступу: <http://goal-int.org/naukometriczni-zasadi-nacionalnoi-bezpeki-ukraini/>. — Дата звернення: 20.03.2020.
5. Наукометрія та гуманітаристика: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] : виступ заступника міністра МОН України М. В. Стріхи на пленарному засіданні ІХ Міжнародного конгресу україністів / [доп. М. В. Стріха] // Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. — 2018. — 29 жовтня 2018. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/naukometriya-i-gumanitaristika-problemi-ta-perspektivi>. — Дата звернення: 20.03.2020.
6. В чем разница между Web of Science и Scopus? [Электронный ресурс] // Научные публикации : блог. — 2020. — 28.01.2020. — Режим доступа: <https://ru.publ.science/ru/blog/v-chem-raznitsa-mezhdu-web-of-science-i-scopus>. — Дата обращения: 20.03.2020.
7. МОН запустило новий пошуковий сервіс для науковців — він безкоштовний та базується на відкритих даних з усього світу [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. — 2019. — 12 листопада 2019. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-zapustilo-novij-poshukovij-servis-dlya-naukovciv-vin-bezkoshtovnij-ta-bazuyetsya-na-vidkritih-danij-z-usogo-svitu>. — Дата звернення: 20.03.2020.
8. Відтепер через Open Ukrainian Citation Index можна отримати доступ до понад 25,5 млн відкритих наукових публікацій [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. — 2020. — 03 березня 2020. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/vidteper-cherez-open-ukrainian-citation-index-mozhna-otrimati-dostup-do-ponad-255-mln-vidkritih-naukovih-publikacij>. — Дата звернення: 20.03.2020.
9. Интервью Г. Р. Консона с О. В. Кирилловой «Об особенностях публикаций в области гуманитарных наук в международных наукометрических базах данных Scopus и Web of Science» [Текст] // Искусствоведение в контексте других наук в России и за рубежом: параллели и взаимодействия : сборник трудов Международной научной конференции (23–28 апреля 2017 г.). — Москва : ООО Издательство «Согласие», 2017. — С. 47–53.
10. Open Science in Ukraine [Електронний ресурс] : проект. — URL: <https://openscience.in.ua>.
11. Web of Science / Clarivate Analytics. — URL: <https://apps.webofknowledge.com>.
12. Scopus / Elsevir. — URL: <https://www.scopus.com>.

Криштафович Лілія Анасівна — головний бібліограф, Науково-технічна бібліотека, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Kryshhtafovyich Liliia A. — Chief Bibliographer, Scientific and Technical Library, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia